

KIERTOKIRJEKOKOELMA

1986

Nro 94

Nro 94

K i e r t o k i r j e
valtion virkamieslaista

Säädöskokoelmassa on julkaistu seuraava laki (755/86):

Valtion virkamieslaki

Annettu Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1986

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Valtion virkamiehistä ja valtion viroista sekä virkasuhteesta säädetään tässä laissa.

2 §

Virkamies on se, joka on:

1) nimitetty tai siirretty virkaan (*vakainainen virkamies*);2) otettu virkaan koeajaksi (*koeaikainen virkamies*);3) otettu viran väliaikaiseksi hoitajaksi tai viransijaiseksi (*virkaatoimittava virkamies*); taikka4) otettu tilapäiseksi virkamieheksi (*tilapäinen virkamies*).

Virkasuhde on julkisoikeudellinen palvelusuhde, jossa valtio on työnantajana ja virkamies työn suorittajana.

3 §

Tämän lain soveltamisesta tuomarin virkaan ja tuomarin virassa olevaan virkamieheen (*tuomariin*) säädetään 15 luvussa.

Asetuksella säädetään tämän lain soveltamisesta tilapäiseen virkamieheen.

4 §

Tätä lakia ei sovelleta eduskunnan oikeusasiamieheen ja apulaisoikeusasiamieheen eikä eduskunnan, valtioneuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kanslian ja Eduskunnan kirjaston virkamiehiin eikä Suomen Pankin, Postipankin ja kansaneläkelaitoksen virkamiehiin ja toimihenkilöihin, ellei laissa toisin säädetä.

Tätä lakia ei sovelleta työsopimussuhteessa valtioon olevaan työntekijään. Lakia ei myöskään sovelleta siihen, joka täyttää muusta kuin virkasuhteesta johtuvaa julkisoikeudellista velvollisuutta.

2 luku

Virkojen perustaminen, siirtäminen, lakkauttaminen ja muuttaminen

5 §

Virkoja voidaan perustaa tulo- ja menoarviossa palkkauksiin osoitettujen määrärahojen rajoissa. Tulo- ja menoarvioesityksen perusteluissa on ilmoitettava sellaisten perustettavien päätoimisten virkojen lukumäärä ja pääasiallinen tehtäväalue, joita ei ole 2 momentin nojalla eriteltävä tulo- ja menoarviossa.

Seuraavia virkoja sekä niitä virka-asemaltaan vastaavia ja niitä ylempiä virkoja ei kuitenkaan saa perustaa, ellei kutakin virkaa ole tulo- ja menoarviossa eritelty:

1) tasavallan presidentin kanslian kansliapäällikön virka;

2) valtioneuvoston oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin sekä oikeuskanslerinviraston kansliapäällikön ja esittelijäneuvoksen virat;

3) ministeriön toimistopäällikön sekä sitä vastaavat ja sitä ylempät ministeriön virat sekä hallitusneuvoksen, opetusneuvoksen, lainsäädäntöneuvoksen ja muut vastaavat ministeriön virat;

4) ulkoasiainhallinnon valtiosihteerin, alivaltiosihteerin, ulkoasiainneuvoksen ja lähetystöneuvoksen virat;

5) jäljempänä 15 luvussa tarkoitetut tuomarin virat;

6) keskusviraston pääjohtajan, ylijohdajan, osastopäällikön ja keskusviraston muun jäsenen sekä keskusviraston alaisen piirin päällikön virat;

7) maaherran, lääninneuvoksen, lääninhallituksen osastopäällikön ja lääninkamreerin virat;

8) muun välittömästi ministeriön alaisen viraston päällikön virat;

9) kenraalien ja amiraalien sekä everstin ja kommodorin virat; sekä

10) korkeakoulun kanslerin, professorin, ylikirjastonhoitajan, apulaisprofessorin ja hallintojohtajan virat.

6 §

Virat perustetaan asetuksella. Siinä on aina säädettävä viran nimi ja palkkausluokka tai se muu peruste, jonka mukaan viran palkkaus määräytyy. Virat perustetaan peruspalkkaisina tai sopimuspalkkaisina.

Virkaa perustettaessa voidaan siihen kuuluva työaika, opetusvelvollisuus tai muu työmäärä rajoittaa tietyksi osaksi virkaan yleensä kuuluvasta koko työmäärästä.

Asetuksella säädetään ne virat, joihin voidaan nimittää myös määrääjäksi tai muutoin rajoitukseksi ajaksi.

Virat lakkautetaan asetuksella. Näin vapautuvia määrärahoja voidaan käyttää muiden kuin 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen virkojen perustamiseen samassa virastossa, jollei hallitusmuodon 70 §:stä muuta johdu.

7 §

Viran nimi saadaan tarvittaessa muuttaa asetuksella. Samoin saadaan asetuksella muuttaa opetus- tai tutkimustehtäviä varten korkeakou-

luun tai muuhun oppilaitokseen perustetun viran opetusala tai tehtäväpiiri.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua virkaa, lukuun ottamatta professorin ja apulaisprofessorin virkaa.

8 §

Virka voidaan siirtää samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu, jollei hallitusmuodon 70 §:stä muuta johdu. Jos virka ei ole avoinna, virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella. Viran siirtämisestä päättää asianomainen ministeriö, jollei joidenkin virkojen osalta asetuksella toisin säädetä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua virkaa.

3 luku

Virkojen kelpoisuusvaatimukset, hakumenettely ja virkasuhteen alkaminen

9 §

Virkaan nimitettävän tulee olla täyttänyt 18 vuotta (*yleinen kelpoisuusikä*), jollei jonkin viran osalta laissa tai asetuksessa säädetä korkeampaa kelpoisuusikää.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty yleisestä kelpoisuusiästä, virkaan voidaan nimittää 15 vuotta täyttänyt ja oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö, jos nimittämistä voidaan viran asianmukaisen hoitamisen kannalta pitää sopivana.

Mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, koskee myös virkaan siirrettävää ja sitä, joka otetaan virkaan koeajaksi, viran väliaikaiseksi hoitajaksi tai viransijaiseksi.

Eroamisistä ja virassa jatkamisesta eroamisien jälkeen säädetään 50 §:ssä.

Muista kelpoisuusvaatimuksista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään tai määrätään.

10 §

Virka on ennen sen täyttämistä julistettava haettavaksi. Muu kuin hallitusmuodon 89 §:n 1 momentissa tarkoitettu virka voidaan kuitenkin täyttää haettavaksi julistamatta, jos niin säädetään erikseen lailla tai asetuksella.

Viranomainen, joka julistaa viran haettavaksi, määrää samalla hakuajan pituuden. Hakuaikaa ei kuitenkaan saa määrätä 14 päivää lyhyemmäksi eikä 30 päivää pitemmäksi.

Pätevästä syystä voidaan virka julistaa uudelleen haettavaksi tai hakuaikaa jatkaa enintään 30

päivällä. Viran aikaisemmat hakijat otetaan tällöin huomioon ilman uutta hakemusta. Viran julistamisesta uudelleen haettavaksi ja hakuajan jatkamisesta päättää nimittävä viranomainen.

Hakemusta, joka ei ole saapunut ajoissa, ei oteta huomioon.

11 §

Virkaa haetaan kirjallisesti nimittävältä tai muulta virkaa haettavaksi julistettaessa ilmoitetulta viranomaiselta. Hakemukseen on liitettävä tarvittavat selvitykset.

Jos hakemus virkaan peruutetaan ennen nimitämistä, hakijaa ei oteta huomioon virkaa täytettäessä.

12 §

Hakemuksen perusteella täytettävä virka täytetään esityksestä, jos siihen on nimittävänä viranomaisena tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö. Esityksen tekee asianomainen viranomainen sille ministeriölle, jonka käsiteltäviin asia kuuluu. Asetuksella voidaan kuitenkin sääntää, että esityksen sijasta on annettava lausunto.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske tasavallan presidentin kanslian virkaa, ministeriön eikä oikeuskanslerinviraston virkaa, keskusviraston jäsenen virkaa, professorin virkaa, apulaisprofessorin virkaa eikä tutkijaprofessorin virkaa. Näiden virkojen täyttämistä on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään lailla tai asetuksella.

13 §

Virkaan voidaan nimittää vain sitä hakenut henkilö. Jos virka kuitenkin erityisten säännösten mukaan saadaan täyttää sitä haettavaksi julistamatta, virkaan voidaan nimittää henkilö, joka on antanut nimittämiseen muutoin suostumuksensa.

Tarvittaessa saadaan 1 momentissa tarkoitettu henkilö ottaa virkaan koeajaksi sen mukaan kuin 14 §:ssä säädetään.

Virkaan nimittämisen perusteista säädetään hallitusmuodossa. Viranomainen ei saa perusteettomasti asettaa viranhakijaa eri asemaan toisiin hakijoihin nähden 17 §:ssä mainittujen syiden nojalla.

14 §

Virkaan valittu henkilö voidaan ennen nimitämistä ottaa virkaan koeajaksi, jos koeajan käyttöön on tarvetta sen selvittämiseksi, kykeneekö virkaan valittu asianmukaisesti suoriutumaan virkatehtävistä. Koeajan pituus voi olla vähintään

kolme kuukautta ja enintään kuusi kuukautta. Oppilaitoksen virkaan sekä muuhun virkaan voidaan, jos viran laatu tai muut erityiset syyt edellyttävät pitempää koeaikaa, kuitenkin ottaa enintään yhden vuoden koeajaksi.

Ennen koeajan päättymistä on nimittävän viranomaisen otettava koeaikaisen virkamiehen virkaan nimittäminen ratkaistavaksi. Jos koeaikaista virkamiestä ei viimeistään koeajan päättyessä nimitetä virkaan, hänen virkasuhteensa päättyy ilman irtisanomista koeajan päättyessä. Koeaikainen virkamies saadaan irtisanoa sen estämättä, mitä irtisanomisen perusteista on tässä laissa säädetty.

Koeajaksi ottamisesta päättää nimittävä viranomainen.

Mitä tässä pykälässä on säädetty koeajaksi ottamisesta, ei koske virkaa, johon nimittävänä viranomaisena on tasavallan presidentti tai valtioneuvosto, tai joka on perustettu korkeakoulun opetus- tai tutkimustehtävää varten taikka johon nimitetään määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi.

15 §

Virkaan nimitetyn hakemuksesta nimittävä viranomainen voi peruuttaa nimityksen ennen sitä ajankohtaa, josta lukien asianomainen on virkaan nimitetty. Koeajaksi otetun hakemuksesta nimittävä viranomainen voi vastaavasti peruuttaa koeajaksi ottamisen.

16 §

Virkasuhde alkaa siitä ajankohdasta, josta lukien asianomainen on nimitetty tai siirretty virkaan, otettu virkaan koeajaksi tai otettu viran väliaikaiseksi hoitajaksi tai viransijaiseksi.

Todistukseksi virkaan nimittämisestä tai siirtämisestä annetaan nimittämiskirja. Koeajaksi virkaan ottamisesta ja viran väliaikaiseksi hoitajaksi tai viransijaiseksi ottamisesta annetaan todistukseksi määräyskirja.

4 luku

Viranomaisen yleiset velvollisuudet työnantajana

17 §

Virkamiehiä on kohdeltava virkasuhteessa tasapuolisesti. Virkamiestä ei saa perusteettomasti asettaa toisiin virkamiehiin nähden eri asemaan syntyperän, uskonnon, sukupuolen, iän, poliittisen tai ammattiyhdistystoiminnan taikka muun näihin verrattavan syyn vuoksi.

18 §

Viranomaisen ei saa kieltää virkamiestä liittymästä eikä kuulumasta yhdistykseen eikä painostaa virkamiestä liittymään johonkin yhdistykseen tai kieltää siitä eroamasta.

19 §

Asianomaisen viranomaisen on huolehdittava siitä, että virkamiehelle annetaan virkasuhteesta johtuvat edut ja oikeudet sellaisina kuin ne hänelle kuuluvat.

5 luku

Virkamiehen yleiset velvollisuudet

20 §

Virkamiehen on suoritettava virkatehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja työnvalvontamääräyksiä.

Virkamiehen on osallistuttava viraston toiminnan kannalta tarpeelliseksi katsottavaan koulutukseen.

Virkamiehen on käyttäydyttävä virkamiesasemansa edellyttämällä tavalla.

21 §

Virkamies ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta virkamieheen tai viranomaiseen.

22 §

Virkamies, jonka tehtäviin kuuluu edustaa valtiota työnantajana, ei saa toimia valtioon palvelussuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä sellaisessa asemassa, että yhdistyksessä toimiminen on ristiriidassa sanotun virkatehtävän kanssa.

23 §

Virkamies ei saa käyttää hyödykseen eikä luvata muille ilmaista virkamiesasemassaan tietoon saamaansa seikkaa, joka erikseen on säädetty tai määrätty salassa pidettäväksi tai joka koskee toisen terveydentilaa taikka jota asian laadun vuoksi ei muutoin ilmeisesti saa ilmaista.

24 §

Virkamies ei saa ottaa vastaan eikä pitää sivutointoa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien suorittamiseen, ellei asianomainen viranomaisen hakemuksesta myönnä hänelle siihen sivutoimilupaa. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoi-

tettuna. Sivutoimilupa voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että virkamies ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi virassa ja että sivutoimi ei saa vaarantaa luottamusta virkamiesten tasapuolisuuteen viranhoidossa ja ettei se muutoinkaan saa haitata viran asianmukaista hoitamista.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta sivutoimesta virkamiehen on tehtävä ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle. Viranomaisen voi kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen 2 momentissa säädettyillä perusteilla. Viranomaisen päätös tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

Sivutoimella tarkoitetaan 1—3 momentissa virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, joista virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, sekä ammattia, elinkeinoa ja liikettä.

Sen lisäksi, mitä tässä pykälässä on säädetty, on noudatettava laissa tai asetuksessa eri hallinnonaloilla sivutoimista annettuja erityissäännöksiä.

25 §

Jos se viran hoitamisen edellytysten selvittämiseksi on tarpeen, virkamies voidaan määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Virkamies on pyynnöstä velvollinen antamaan asianomaiselle viranomaiselle viran hoitamisen terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista viranomaisen määräämistä tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvat välttämättömät kustannukset suoritetaan valtion varoista.

Erikseen säädetään virkamiehen velvollisuudesta osallistua työterveyshuoltolaissa (743/78) tai muualla laissa säädettyllä erityisellä perusteella terveydentilaansa koskeviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin ja antaa terveydentilaansa koskevia tietoja.

26 §

Virkamies on velvollinen asumaan hänelle varatussa virka-asunnossa tai määrättyllä paikkakunnalla, jos viran asianmukainen hoitaminen sitä vaatii. Tarkemmat säännökset tämän velvollisuuden sisällöstä annetaan asetuksella.

Virkamies on velvollinen suorittamaan hänen käyttöönsä virkasuhteen perusteella annetusta asunnosta sekä virkaan liittyvistä luontoiseduista valtiolle korvausta valtioneuvoston määräämien

perusteiden mukaan, jollei muualla toisin säädetä tai valtion virkaehtosopimuslain (664/70) nojalla tehdystä korvauksen määrää koskevasta sopimuksesta muuta johdu. Korvaukset eivät saa ylittää paikkakunnalla käyviä keskimääräisiä hintoja.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut korvaukset saadaan periä kuukausittain virkamiehen palkasta. Ne saadaan periä kuukausittain myös etukäteen.

27 §

Vakinainen virkamies on tarvittaessa velvollinen tilapäisesti hoitamaan väliaikaisena tai viransijaisena toista samanlaatuista virkaa samassa virastossa. Virkamies on tällöin vastaavan ajan virkavapaana omasta virastaan.

Virkamies voidaan määräajaksi siirtää toimimaan toisessa virastossa, jos siirto parantaa virkamiehen edellytyksiä virkatehtävien suorittamiseen ja jos virkamies on antanut siirtoon suostumuksensa. Siirrosta päättää nimittävä viranomais.

28 §

Virkamieheltä vaadittavasta virkavalasta tai vaakuutuksesta on voimassa, mitä siitä erikseen asetuksella säädetään.

Erikseen säädetään velvollisuuksista, joita virkamiehellä on työtaistelun aikana.

6 luku

Palvelussuhteen ehdot

29 §

Virkamiesten palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta virkaehtosopimuksin säädetään valtion virkaehtosopimuslaissa.

30 §

Sopimuspalkkaiseen virkaan nimitetyn tai otetun virkamiehen kanssa voidaan tehdä kirjallinen sopimus virkasuhteesta noudatettavista ehdoista valtioneuvoston antamien yleisten määräysten mukaisesti.

Sopimuksen tekee nimittävä viranomais. Jos nimittävänä viranomaisena on tasavallan presidentti tai valtioneuvosto, sopimuksen tekee kuitenkin asianomainen ministeriö.

Jos valtioneuvosto yksittäistapauksessa katsoo valtion edun sitä vaativan, sopimuksessa voidaan poiketa asianomaisen sopimuspalkkaluokan tai 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun muun perusteen

mukaisesta palkkauksesta taikka edellä tarkoitetuista valtioneuvoston antamista yleisistä määräyksistä. Sopimuksen tekemänä viranomaisena on tällöin, sen estämättä mitä 2 momentissa on säädetty, valtioneuvosto.

Sopimuspalkkaiseen virkaan nimitetyn tai otetun virkamiehen irtisanomista pidetään samalla sopimuksen irtisanomisena.

Jollei sopimusta tehdä tai jollei sopimuksesta muuta johdu, on virkasuhteesta noudatettavista ehdoista voimassa, mitä niistä on säädetty tai määrätty taikka valtion virkaehtosopimuslain nojalla sovittu.

31 §

Aiheettomasti maksettu palkkauksen tai muun virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden määrä saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä virkamiehen palkasta, jos virkamies on edelleen saman viraston palveluksessa.

Kulloinkin suoritettavasta palkkauksesta ei saa 1 momentin nojalla periä enempää kuin mitä palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata.

Takaisin perintää aloitettaessa on sen peruste ja takaisin perittävä määrä ilmoitettava virkamiehelle.

32 §

Aiheettomasti maksetun palkkauksen tai muun virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisin perintä on aloitettava 31 §:ssä säädetyllä tavalla tai pantava vireille muussa järjestyksessä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheeton palkkauksen tai muun taloudellisen etuuden määrä on maksettu. Jollei takaisin perintää aloiteta tai panna vireille edellä säädettyssä määräajassa, on oikeus siihen menetetty.

7 luku

Virkamiehen siirtäminen ja uudelleen sijoittaminen

33 §

Vakinainen virkamies voidaan, sen lisäksi mitä muualla säädetään, siirtää toiseen virkaan:

- 1) jos asianomainen virka lakkautetaan;
- 2) jos viraston tai sen osan tehtävät tai työmäärä muuttuvat niin olennaisesti, että se edellyttää virkamiehen siirtämistä; tai
- 3) jos virkamies ei sairauden, vian tai vamman

vuoksi enää kykene asianmukaisesti suorittamaan virkatehtäviään.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty, vakinainen virkamies voidaan hänen suostumuksellaan siirtää toiseen virkaan:

1) jos siirtämisellä voidaan ehkäistä virkamiehen työkyvyn alenemista tai edistää virkamiehen jo alentuneen työkyvyn palauttamista; tai

2) jos siirtämiseen on muu viranhoidollisiin näkökohtiin perustuva hyväksyttävä syy.

Vakinainen virkamies saadaan 1 ja 2 momentissa säädetyllä perusteella siirtää vain sellaiseen virkaan, jonka kelpoisuusvaatimukset hän täyttää ja jota voidaan pitää hänelle sopivana. Ensisijaisesti virkamies on siirrettävä samalla paikkakunnalla olevaan virkaan.

34 §

Virkamiehen siirtämisestä toiseen virkaan päättää nimittävä viranomainen.

Kun virkamies siirretään muuhun kuin hallitusmuodon 89 §:n 1 momentissa tarkoitettuun virkaan tai korkeakoulun apulaisprofessorin virkaan, virka saadaan täyttää sitä haettavaksi julistamatta ja virkaehdotusta tekemättä.

Ennen kuin siirtämisestä tehdään päätös, on tästä ilmoitettava virkamiehelle ja varattava hänelle tilaisuus antaa asetetussa kohtuullisessa määräajassa asiassa selitys.

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen virkamiesten siirtämisestä on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

35 §

Valtiokonttori voi kieltää sellaisen avoinna olevan tai avoimeksi tulevan viran täyttämisen, johon nimittää muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus, osoittaakseen siihen:

1) virkamiehen, joka 33 §:n nojalla voidaan siirtää toiseen virkaan;

2) henkilön, joka saa valtion eläkelaisa (280/66) tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä ja joka ennen eläkeiän saavuttamista todetaan ansiotyöhön kykeneväksi;

3) henkilön, joka saa valtion eläkelaisa tarkoitettua työttömyyseläkettä; sekä

4) henkilön, joka on irtisanottu viran lakkauttamisen vuoksi ja jonka uudelleen työhön sijoittuminen on iän ja muun syyn vuoksi vaikeaa.

Valtiokonttorin osoittama henkilö saadaan nimittää virkaan sitä haettavaksi julistamatta.

Valtiokonttori voi myös kieltää avoinna olevan tai avoimeksi tulevan viran täyttämisen, jos virka-

miesten toiseen virkaan sijoittamiseen on tarvetta sen johdosta, että viraston uudelleenjärjestely on vireillä.

Virkamiehen uudelleen sijoittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

8 luku

Virkamiehen asettaminen valtioneuvoston käytettäväksi

36 §

Vakinainen virkamies, jonka nimittää virkaan tasavallan presidentti tai valtioneuvosto, voidaan asettaa kahden vuoden ajaksi valtioneuvoston käytettäväksi, jos virkamies on antanut siihen suostumuksensa. Lisäksi 47 §:ssä tarkoitettu virkamies, jonka nimittää virkaan tasavallan presidentti, voidaan asettaa kahden vuoden ajaksi valtioneuvoston käytettäväksi silloin, kun siihen on viranhoidollisiin näkökohtiin perustuva syy. Kahden vuoden määräaikaa voidaan samoin edellytyksin jatkaa enintään kahdella vuodella.

Käytettäväksi asetettu virkamies on velvollinen suorittamaan valtioneuvoston tai sen määrämän viranomaisen antamia tehtäviä.

Käytettäväksi asettamisesta ja 1 momentissa tarkoitettun määräajan jatkamisesta päättää tasavallan presidentti, jos kysymyksessä on tasavallan presidentin nimitettävä virkamies, ja muissa tapauksissa valtioneuvosto.

37 §

Käytettäväksi asetettu virkamies katsotaan eronneeksi virastaan siitä ajankohdasta lukien, josta hänet on asetettu valtioneuvoston käytettäväksi. Käytettäväksi asetetun virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista sen määräajan päättyessä, joksi hänet on asetettu käytettäväksi, jollei virkasuhde irtisanomisen johdosta ole päätynyt sitä ennen.

Edellä 36 §:n 3 momentissa tarkoitettu viranomainen voi käytettäväksi asettamisesta päätettäessä ja 36 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräaikaa jatkettaessa erityisestä syystä määrätä, että virkamies tänä aikana on virkavapaana siitä virasta, josta hänet asetetaan valtioneuvoston käytettäväksi.

38 §

Käytettäväksi asetettuun virkamieheen noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa on säädetty vakinaisesta virkamiehestä siinä virassa, josta hänet on asetettu käytettäväksi. Hänet voidaan kuitenkin siirtää hänelle sopivaan virkaan vain, jos hän on antanut siihen suostumuksensa.

9 luku

Virantoimituksen keskeytyminen

39 §

Virkamies ei saa keskeyttää virantoimitustaan, ellei asianomainen viranomainen hakemuksesta myönnä hänelle virkavapautta taikka ellei jäljempänä tai muualla toisin säädetä. Hakemuksessa on ilmoitettava ne perusteet, joiden nojalla virkavapautta haetaan.

Virkavapauden myöntäminen ja virkavapausajan pituus ovat viranomaisen harkinnassa, jollei joiltakin osin erikseen ole toisin säädetty tai määrätty taikka valtion virkaehtosopimuslain nojalla ole toisin sovittu.

40 §

Jos virkamies sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden tai muun pakottavan esteen vuoksi on keskeyttänyt virantoimituksensa eikä ole voinut hakea virkavapautta ennen virantoimituksen keskeytymistä, hänen on haettava sitä viivytyksettä esteen päätyttyä.

Viranomainen voi hakemuksettakin myöntää virkavapauden saatuaan tässä pykälässä tarkoitetusta syystä riittävän selvityksen.

41 §

Jos virkamiehelle on myönnetty virkavapautta, hän vapautuu kaikkien virkatehtävien suorittamisesta. Vakinaiselle virkamiehelle virkavapaus voidaan kuitenkin myöntää myös osittaisena.

Virkavapaana oleva virkamies voidaan suostumuksensa perusteella erityisestä syystä määrätä suorittamaan joitakin virkatehtäviä.

42 §

Virkamies, jolle on myönnetty palkallista virkavapautta sairauden tai raskauden ja synnytyksen vuoksi, on velvollinen noudattamaan niitä määräyksiä ja ohjeita, joita annetaan sairausvakuutuslain (364/63) mukaan työnantajalle suoritettavan päivä- ja äitiysrahan hakemista varten.

Jos virkamies laiminlyö 1 momentissa tarkoitettujen määräysten ja ohjeitten noudattamisen, voidaan hänelle virkavapausajalta suoritettu palkkaus päivä- tai äitiysrahaa vastaavalta osalta perästä rakaisin seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

43 §

Jos virkaan määräajaksi nimitetty tai siirretty taikka koeajaksi otettu ennestään on nimitetty tai siirretty valtion virkaan, hän on virkavapaa-

na tästä virasta sen ajan, jona hän on ensiksi tarkoitettussa virassa. Tämä ei kuitenkaan koske virkamiestä, joka ennestään on nimitetty, siirretty tai otettu määräajaksi virkaan.

44 §

Virkamies on virkavapaana virasta sen ajan, jona hän on kansanedustajana tai valtioneuvoston jäsenenä taikka jona aikana hän suorittaa palvelusta asevelvollisena. Virkamiehen on ilmoitettava tällaisesta julkisesta tehtävästä tai palveluksen suorittamisesta asevelvollisena heti siitä tiedon saatuaan asianomaiselle viranomaiselle, jonka on päätöksellään todettava virkamiehen olevan tänä aikana virkavapaana virasta.

Jos viranomainen katsoo muun kuin 1 momentissa tarkoitetun julkisen tehtävän haittaavan viran asianmukaista hoitamista siten, että virkamies on tehtävän vuoksi estynyt samanaikaisesti hoitamasta virkaansa, viranomaisen on päätöksellään todettava virkamiehen olevan tänä aikana kokonaan tai osittain virkavapaana virasta. Kun virkamies on saanut tiedon hänelle annettua tässä tarkoitetusta julkisesta tehtävästä, hänen on ilmoitettava tästä asianomaiselle viranomaiselle.

Viranomainen voi päätöksellään todeta tässä pykälässä tarkoitetun virkavapauden saatuaan esteestä riittävän selvityksen, vaikka esteestä ei ole tehty säädettyä ilmoitusta.

45 §

Virantoimituksen keskeytymisestä, kun virkamies pidätetään virantoimituksesta, säädetään 14 luvussa.

Virkamiehelle annettavasta vuosilomasta on voimassa, mitä siitä on säädetty, määrätty tai valtion virkaehtosopimuslain nojalla sovittu.

10 luku

Virkamiehen irtisanominen

46 §

Virkasuhde voidaan viranomaisen ja virkamiehen puolelta irtisanoa päättymään tietyn irtisanomisajan kuluttua. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.

Viranomainen ei kuitenkaan saa irtisanoa virkamiestä, ellei irtisanominen perustu seuraaviin syihin:

1) asianomainen virka lakkautetaan eikä virkamiestä voida siirtää saman viraston muuhun virkaan, johon nimittää ministeriö tai sitä alempi viranomainen;

2) virkamies ei enää kykene asianmukaisesti suorittamaan virkatehtäviään; tai

3) virkamies toimii jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavelvollisuuksiaan taikka jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä.

Edellä 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu syy ei ole ainakaan:

1) sairaus, vika tai vamma, paitsi jos siitä on ollut seurauksena virkamiehen työkyvyn olennainen ja pysyvä heikentyminen ja virkamiehellä on sen perusteella oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) raskaus ja synnytys;

3) osallistuminen virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen; eikä

4) virkamiehen poliittiset, uskonnolliset tai muut mielipiteet eikä osallistuminen yhteiskunnalliseen tai yhdistystoimintaan.

Viranomaisen ei saa irtisanoa virkamiestä aikana, joksi hänelle on myönnetty virkavapautta raskauden ja synnytyksen vuoksi, eikä myöskään, saatuaan tietää virkamiehen olevan raskaana, irtisanoa virkasuhdetta päättymään sanotun virkavapauden alkaessa tai aikana.

Virkamiehen irtisanoutuessa saadaan voimassa olevasta irtisanomisajasta poiketa, jos asianomainen viranomaisen antaa siihen suostumuksensa.

Määrääjäksi nimitetyn tai otetun virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun, jollei virkasuhde irtisanomisen johdosta ole päättynyt sitä ennen.

47 §

Sen lisäksi, mitä 46 §:n 2 momentissa on säädetty irtisanomisen perusteista, voidaan seuraavat virkamiehet irtisanoa, kun siihen on syytä:

1) tasavallan presidentin kanslian kansliapäällikkö;

2) valtioneuvoston oikeuskansleri ja apulaisoikeuskansleri;

3) ministeriön valtiosihtööri, kansliapäällikkö ja osastopäällikkö;

4) ulkoasiainhallinnon virkamies, jonka tasavallan presidentti nimittää;

5) keskusviraston päällikkö;

6) maaherra;

7) poliisilaissa (84/66) tarkoitettu poliisimies ja asetuksella määriteltävä vankeinhoitolaitoksen virkamies, joka toimii vankien vartiointi- tai ohjaustehtävissä; sekä

8) puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen sotilasvirassa tai sotilaallisessa tehtävässä palveleva virkamies.

Irtisanomisen toimittava viranomaisen voi määrätä, sen estämättä mitä irtisanomisajasta on säädetty tai valtion virkaehtosopimuslain nojalla sovittu, että 1 momentissa tarkoitettujen virkamiehen virkasuhde päättyy irtisanomisen johdosta välittömästi. Virkamiehellä on tällöin kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen.

Asetuksella voidaan säätää 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitettujen virkamiesten irtisanomisesta tehdyn päätöksen alistamisesta ylempään viranomaisen vahvistettavaksi.

48 §

Virkaatoimittavan virkamiehen virkasuhde voidaan viranomaisen ja virkaatoimittavan virkamiehen puolelta irtisanoa päättymään ilman irtisanomisaikaa.

Viranomaisen saa irtisanoa virkaatoimittavan virkamiehen sen estämättä, mitä irtisanomisen perusteista on tässä laissa säädetty.

49 §

Virkamiehen irtisanoo nimittävä viranomaisen, jollei laissa tai asetuksessa toisin säädetä. Jos nimittävänä viranomaisena on tasavallan presidentti, virkamiehen irtisanoo kuitenkin 47 §:ssä tarkoitettuja virkamiehiä lukuun ottamatta valtioneuvosto, jollei tasavallan presidentti yksittäistapauksessa pidätä asiassa päätösvaltaa itselleen.

Ennen kuin virkamies irtisanoaan, on hänelle varattava tilaisuus selityksen antamiseen asiassa. Tämä ei kuitenkaan koske irtisanomista, josta tasavallan presidentti tekee päätöksen.

Se viranomaisen, joka on irtisanonut virkamiehen, voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos virkamies antaa siihen suostumuksensa. Virkamies ei saa peruuttaa irtisanoutumistaan, ellei viranomaisen anna siihen suostumusta.

Virkamiehen irtisanoutumisesta on viranomaisen annettava hänelle todistus.

11 luku

Eroamisikä

50 §

Virkamiesten yleinen eroamisikä on 67 vuotta.

Asetuksella voidaan kuitenkin säätää, että virassa, jonka laatu sitä vaatii, eroamisikä on yleistä eroamisikää alempi. Eroamisikää ei kuitenkaan saa säätää 55 vuotta alemmaksi, lukuun ottamatta puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen palveluksessa olevia virkamiehiä.

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän. Nimittävä viranomais- tai virkamies voi kuitenkin pätevästä syystä oikeuttaa virkamiehen jatkamaan samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, enintään kaksi vuotta kerrallaan, jolloin virkasuhde päättyy ilman irtisanomista viimeistään, kun määräaika on kulunut loppuun. Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkamaan virassa on tehtävä, ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Jos nimittäjänä viranomaisena on tasavallan presidentti, päättää virassa jatkamisesta eroamisiän jälkeen kuitenkin valtioneuvosto. Virkasuhteen päättämisestä on viranomaisen annettava todistus.

12 luku

Eroraha ja toistuva korvaus

51 §

Virkamiehelle, jonka pitkäaikainen palvelusuhde valtioon on päätynyt sen johdosta, että hänet on irtisanottu viran lakkauttamisen vuoksi, ja jonka uudelleen työhön sijoittuminen on iän tai muun syyn vuoksi vaikeaa, suoritetaan erorahaa.

Vakinaiselle virkamiehelle, jolle on myönnetty eroraha, voidaan harkinnan mukaan lisäksi suorittaa toistuvaa korvausta.

Erorahasta ja toistuvasta korvauksesta sekä niiden myöntämisen edellytyksistä säädetään asetuksella. Ne perusteet, joiden mukaan erorahan suuruus määrätään, vahvistaa kuitenkin valtioneuvosto. Erorahasta ja toistuvasta korvauksesta, niiden myöntämisen edellytyksistä ja niiden määrän perusteista säädetettäessä on otettava huomioon myös virkasuhteen jatkumisaika taikka alallaoloaika.

52 §

Jos virkamies on irtisanottu 47 §:n nojalla tai jos se määräaika, joksi 47 §:ssä tarkoitettu virkamies on asetettu valtioneuvoston käytettäväksi, on päätynyt, hänelle suoritetaan toistuvaa korvausta siihen asti, kunnes hän sijoittuu uudelleen työhön, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

53 §

Erorahaa ja toistuvaa korvausta koskevat asiat ratkaisee hakemuksesta valtiokonttori.

Valtiokonttoria avustaa erorahaa ja toistuvaa korvausta koskevissa asioissa eroraha-asiain neu-

vottelukunta, josta annetaan tarkemmat säännökset asetuksella.

54 §

Valtiovarainministeriö voi erityisestä syystä myöntää määräämökseen ajaksi toistuvan korvauksen muullekin kuin 51 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitettulle vakinaiselle virkamiehelle ja vaikka toistuvan korvauksen myöntämiseen ei olisi asetuksella säädettyjä edellytyksiä.

55 §

Jos erorahaa tai toistuvaa korvausta koskeva lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ei ilmeisesti ole säännösten ja määräysten mukainen, valtiokonttori saa ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi, milloin kysymys on evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä.

Jos valtiokonttori on tehnyt esityksen toistuvaa korvausta koskevan lainvoimaisen päätöksen purkamisesta, se voi, kunnes asia on ratkaistu, keskeyttää toistuvan korvauksen maksamisen tai maksaa toistuvan korvauksen sen suuruisena kuin purkuesityksen mukaan on pidettävä oikeana.

56 §

Aiheettomasti maksettu eroraha ja toistuva korvaus saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään vastaisesta erorahasta tai toistuvasta korvauksesta. Kulloinkin suoritettavasta toistuvan korvauksen maksuerästä ei kuitenkaan saa vähentää enempää kuin mitä palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata.

Aiheettomasti maksettu eroraha ja toistuva korvaus voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen erorahan tai toistuvan korvauksen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

13 luku

Kurinpitomenettely ja vahingonkorvausvastuu

57 §

Virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan määrätä kurinpitorangaistus. Kurinpitorangaistuksia ovat:

- 1) kirjallinen varoitus;
- 2) virantoimituksesta erottaminen; sekä
- 3) viraltapano.

Virantoimituksesta erottaminen määrätään vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukau-
deksi.

58 §

Kurinpitorangeaistuksen määrää virkamieslautakunta, josta säädetään 16 luvussa. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden virkamiehelle määrää kurinpitorangeaistuksen kuitenkin se tuomioistuin, jonka virkamies hän on.

Kurinpitorangeaistusta ei voida määrätä valtioneuvoston oikeuskanslerille eikä apulaisoikeuskanslerille. Kurinpitorangeaistuksen määräämisestä rikoslain 45 luvun alaiselle virkamiehelle on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

59 §

Kurinpitomenettelyyn ei saa ryhtyä, jos asia on sen laatuinen, että se on saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Kurinpitomenettelyyn ryhtymisestä päättää, sen jälkeen kun asiassa on suoritettu valmistava tutkimus, nimittävä viranomainen, jollei laissa tai asetuksessa toisin säädetä. Jos nimittävänä viranomaisena on tasavallan presidentti tai valtioneuvosto, kurinpitomenettelyyn ryhtymisestä päättää asianomainen ministeriö. Valtioneuvosto voi kuitenkin yksittäistapauksessa ottaa asian ratkaistavakseen.

Valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies voivat yksittäistapauksessa määrätä, että kurinpitomenettelyyn on ryhdyttävä.

60 §

Jos kurinpitomenettelyyn on päätetty ryhtyä, kurinpitoasiamiehen on, hankittuaan asian ratkaisemiseksi tarvittavan lisäselvityksen, pantava kurinpitomenettely vireille. Vireillepano toimitetaan antamalla vastaajana olevan virkamiehen (*vastaajan*) tiedoksi kurinpitorangeaistusta koskeva vaatimus ja se asiassa kertynyt aineisto, jonka perusteella vastaajalle vaaditaan kurinpitorangeaistusta. Vastaajalle on varattava tilaisuus selityksen antamiseen asiassa.

Kurinpitoasiamiehen on, hankittuaan mahdollisen lisäselvityksen ja annettuaan vastaajan tiedoksi kurinpitorangeaistusta koskevan vaatimuksen, esitettävä virkamieslautakunnalle kurinpitorangeaistusta koskeva vaatimus. Kurinpitoasiamies käyttää virkamieslautakunnassa muutoinkin viranomaisen puhevaltaa.

Kurinpitoasiamiehestä säädetään 16 luvussa.

61 §

Kurinpitorangeaistusta ei saa määrätä, ellei kurinpitomenettelyä ole pantu 60 §:ssä säädetyllä tavalla vireille yhden vuoden kuluessa siitä, kun se seikka, joka olisi voinut aiheuttaa kurinpito-

menettelyn, tuli 59 §:ssä tarkoitetun viranomaisen tietoon.

Kurinpitomenettelyä ei saa panna vireille eikä kurinpitorangeaistusta määrätä saman synn johdosta, josta tuomioistuin on jo tuominnut rangaistuksen tai jonka johdosta nostetusta syyteestä tuomioistuin on vapauttanut virkamiehen tai jättänyt hänet rangaistukseen tuomitsematta. Tämän estämättä virkamies voidaan kuitenkin tässä luvussa säädettyä kurinpitomenettelyä noudattaen panna vireille.

Virkamiestä vastaan ei saa panna vireille kurinpitomenettelyä saman synn johdosta, josta häntä vastaan on vireillä syyte tuomioistuimessa, niin kauan kuin syyte on tuomioistuimessa vireillä. Jos kurinpitomenettelyn aikana nostetaan tuomioistuimessa syyte saman synn johdosta, joka on aiheuttanut kurinpitomenettelyn, on kurinpitomenettely keskeytettävä siksi ajaksi kun syyte on vireillä.

Jollei kurinpitomenettelyä 3 momentissa mainituissa tapauksissa ole pantu vireille tai jatkettu kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen päätös sai lainvoiman, raukeaa oikeus kurinpitomenettelyn vireille panemiseen tai jatkamiseen.

62 §

Sen estämättä, mitä edellä tässä luvussa on säädetty, asianomainen esimies voi antaa alaiselleen virkamiehelle huomautuksen.

63 §

Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tässä laissa mainittuihin kurinpitotoimiin ryhdytään, milloin syytä siihen on.

64 §

Virkasuhteessa aiheutuneen vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Korvausvaatimus käsitellään erikseen siitä kurinpitomenettelystä riippumatta, joka tämän lain mukaan pannaan virkamiestä vastaan vireille.

Virkamiehen ei ole suoritettava valtiolle eikä valtion ole suoritettava virkamiehelle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeytymisestä, ellei työtaistelutoimenpiteeseen ole ryhdytty noudattamatta työriitojen sovittelua koskevia säännöksiä tai toimenpide ole valtion virkaehtosopimuslain säännösten tai virkaehtosopimuksen määräysten vastainen ja ellei keskeytyksestä aiheutunut haitta

ole huomattava. Virkamies ei myöskään ole velvollinen suorittamaan valtiolle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeytymisestä, jos hän virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella on osallistunut yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen, vaikka työtaistelutoimenpide on edellä mainittujen säännösten ja määräysten vastainen.

14 luku

Virantoimituksesta pidättäminen

65 §

Jos virkamiehen irtisanomista koskeva päätös ei ole saanut lainvoimaa silloin, kun irtisanomisaika on kulunut loppuun, hänet on pidätettävä virantoimituksesta, jollei virkamieslautakunta tai, jos virkamieslautakunnan päätöksestä on tehty valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen, korkein hallinto-oikeus erityisestä syystä toisin määrää. Jos virkamies on pantu viralta, hänet on heti pidätettävä virantoimituksesta, vaikkei päätös ole saanut lainvoimaa.

Virkamies voidaan lisäksi pidättää virantoimituksesta:

1) rikossyytteen ja kurinpitomenettelyn sekä niiden edellyttämien tutkimusten ajaksi;

2) jos virkamies kieltäytyy 25 §:ssä tarkoitettuihin terveydentilaa koskevista tarkastuksista tai tutkimuksista taikka jos hän kieltäytyy antamasta sanotun pykälän mukaisesti terveydentilaansa koskevia tietoja;

3) jos virkamiehellä on sellainen sairaus, vika tai vamma, joka olennaisesti haittaa viranhoitoa; tai

4) välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos se on yleisen edun mukaista.

Virantoimituksesta pidättämistä ei saa jatkaa pitempään kuin siihen on tarvetta.

66 §

Virantoimituksesta pidättämisestä päättää nimittävä viranomainen, jollei laissa tai asetuksessa toisin säädetä. Jos nimittävänä viranomaisena on tasavallan presidentti tai valtioneuvosto, virantoimituksesta pidättämisestä päättää asianomainen ministeriö. Valtioneuvosto voi kuitenkin yksittäistapauksessa ottaa asian ratkaistavakseen.

Ennen virantoimituksesta pidättämistä on virkamiehelle varattava tilaisuus selityksen antamiseen asiassa, jollei virantoimituksesta pidättämistä asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi.

Päätös virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

15 luku

Tuomarit

67 §

Tätä lakia sovelletaan myös tuomarin virkaan ja tuomariin, jollei jäljempänä tässä luvussa toisin säädetä.

Mitä 6 §:n 3 momentissa, 12, 14 ja 27 §:ssä, 33 §:n 1 ja 2 momentissa, 50 §:n 2 momentissa, 57—61 §:ssä, 65 §:n 2 momentin 4 kohdassa, 98 §:ssä sekä 8 ja 10 luvussa on säädetty, ei koske tuomarin virkaa eikä tuomaria.

Poiketen siitä, mitä 6 §:n 1 momentissa on säädetty, tuomarin virkaa ei voida perustaa sopimuspalkkaisena. Poiketen siitä, mitä 50 §:n 3 momentissa on säädetty, tuomaria ei voida oikeuttaa jatkamaan tuomarin virassa eroamisiän jälkeen.

68 §

Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden jäsenen pidättää virantoimituksesta se tuomioistuin, jonka jäsen hän on. Muun tuomarin pidättää virantoimituksesta se tuomioistuin, jossa häntä on syytettävä virkarikoksesta.

69 §

Tuomari on velvollinen eroamaan virasta, jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä. Jollei tuomari tällöin eroa, on sen tuomioistuimen, jossa häntä on syytettävä virkarikoksesta, annettava hänelle hakemuksetta ero virasta. Ennen eron antamista on tuomarille varattava tilaisuus hänelle asetetussa kohtuullisessa määräajassa antaa lausuntonsa.

Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden jäsenelle antaa eron 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa kuitenkin se tuomioistuin, jonka jäsen hän on.

70 §

Tuomarin toiseen virkaan siirtämisen perusteista on säädetty hallitusmuodon 91 §:n 1 momentissa. Tuomarin siirtämisessä noudatetaan muutoin mitä 33 §:n 3 momentissa ja 34 §:n 1—3 momentissa on säädetty.

Jos tuomari 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa ilman pätevää syytä kieltäytyy vastaanottamasta toista virkaa, nimittävän viranomaisen on annettava hänelle hakemuksetta ero.

71 §

Mitä tässä laissa on säädetty tuomarin virasta ja tuomarista, koskee myös korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden esittelijän virkaa ja esittelijää, jos virkaan nimittävänä viranomaisena on tasavallan presidentti.

72 §

Mitä 57—61 §:ssä sekä 8 ja 10 luvussa on säädetty, ei koske lääninoikeudessa toimivia lääninneuvoksia eikä vanhempia ja nuorempia lääninasessoreja.

Mitä 69 §:n 1 momentissa on säädetty tuomarista, koskee myös lääninoikeudessa toimivia lääninneuvoksia sekä vanhempia ja nuorempia lääninasessoreja.

16 luku

Virkamieslautakunnat ja kurinpitoasiamies

73 §

Virkamieslautakuntia ovat yleinen virkamieslautakunta ja viraston virkamieslautakunta.

74 §

Yleinen virkamieslautakunta on valtioneuvoston kanslian yhteydessä, ja se käsittelee ja ratkaisee tämän lain mukaan virkamieslautakunnalle kuuluvat asiat, jotka koskevat:

- 1) ministeriön, oikeuskanslerinviraston ja tasavallan presidentin kanslian virkamiestä;
- 2) ulkoasiainhallinnon virkamiestä;
- 3) valtioneuvoston kanslian alaisen toimiyksikön virkamiestä;
- 4) valtiovarainministeriön alaisen viraston ja valtiovarainministeriön alaisen muun toimiyksikön virkamiestä, jos viraston tai toimiyksikön yhteydessä ei ole viraston virkamieslautakuntaa; sekä
- 5) muuta virkamiestä, jonka nimittää virkaan tasavallan presidentti tai valtioneuvosto.

75 §

Viraston virkamieslautakunta on asetuksessa säädettävien ministeriöiden, keskusvirastojen ja muiden virastojen yhteydessä. Saman viraston yhteydessä voi olla yksi tai useampi viraston virkamieslautakunta.

Keskusviraston ja muun viraston yhteydessä oleva viraston virkamieslautakunta käsittelee ja ratkaisee tämän lain mukaan virkamieslautakunnalle kuuluvat asiat, jotka koskevat asianomaisen viraston ja se alaisen hallinnon virkamiestä, jollei 74 §:stä muuta johdu.

Ministeriön yhteydessä oleva viraston virkamieslautakunta käsittelee ja ratkaisee tämän lain mukaan virkamieslautakunnalle kuuluvat asiat, jotka koskevat muun kuin 74 §:ssä tarkoitetun välittömästi ministeriön alaisen viraston ja ministeriön alaisen muun toimiyksikön virkamiestä, jos viraston tai toimiyksikön yhteydessä ei ole omaa virkamieslautakuntaa.

Samana viraston yhteydessä olevien viraston virkamieslautakuntien välisestä tehtäväjaosta säädetään asetuksella.

76 §

Virkamieslautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä, jollei jäljempänä tässä luvussa toisin säädetä. Heidän toimikautensa on kolme vuotta.

Virkamieslautakunnan jäsenen tulee olla valtion virkamiehiä sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tämän lisäksi oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita.

Virkamieslautakunnan toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan valtion varoista.

77 §

Yleisen virkamieslautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kaksi muuta jäsentä määrää valtioneuvosto valtiovarainministeriön sekä neljä muuta jäsentä virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Kullekin jäsenelle, puheenjohtajaa lukuun ottamatta, määrätään samassa järjestyksessä neljä henkilökohtaista varajäsentä, joiden tulee täyttää samat kelpoisuusvaatimukset kuin asianomaisen jäsenen.

Viraston virkamieslautakunnan jäsenet määrää se ministeriö, keskusvirasto tai muu virasto, jonka yhteydessä lautakunta on. Lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi jäsen on määrättävä, jos lautakunta on ministeriön yhteydessä, ministeriön ja asianomaisten virastojen virkamiehistä sekä muissa tapauksissa sen viraston virkamiehistä, jonka yhteydessä lautakunta on. Kolme muuta jäsentä määrätään asianomaisissa virastoissa toimivien edustavimpien virkamiesyhdistysten ehdotuksesta. Erityisestä syystä voidaan viraston virkamieslautakuntaan lisäksi määrätä kaksi jäsentä, joista toinen on virkamiesyhdistyksen ehdottama. Kullekin jäsenelle, puheenjohtajaa lukuun ottamatta, määrätään samassa järjestyksessä henkilökohtainen varajäsen, jonka tulee täyttää samat kelpoisuusvaatimukset kuin asianomaisen jäsenen.

Jos yhdistys ei sitä varten määrätyn ajan kuluessa tee edellä tässä pykälässä tarkoitettua ehdo-

tusta virkamieslautakunnan jäsenestä ja varajäsenestä, määrää valtioneuvosto taikka asianomainen ministeriö, keskusvirasto tai muu virasto kuitenkin jäsenen ja hänen varajäsenensä.

Jos jäsen tai varajäsen kesken toimikautensa eroaa tai kuolee, määrätään hänen tilalleen uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi siten kuin 1—3 momentissa on säädetty.

78 §

Esittelyn virkamieslautakunnassa toimittaa puheenjohtajana toimiva jäsen tai tämän määräämä lautakunnan muu jäsen. Puheenjohtajana toimiva tai esittelyn toimittava jäsen voi asiaa esittelemättä vaatia virkamieslautakunnan puolesta vastineita ja selityksiä, asian aikaisemmin ratkaiseen viranomaisen asiakirjavihkon ja lausunnon sekä muuta vastaavaa asian ratkaisemista varten tarpeellista selvitystä. Puheenjohtajana toimiva tai esittelyn toimittava jäsen voi myös asettaa vastineen tai selityksen antamiselle määrääjän, jonka kuluessa vastine tai selitys on annettava uhalla, että sen antamatta jättäminen ei estä asian käsittelyä ja ratkaisemista.

Virkamieslautakunnan puheenjohtaja voi määrätä lautakunnan sihteerin suorittamaan esittelyn ja muita 1 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä puheenjohtajan tai jäsenen sijasta.

79 §

Virkamieslautakunta voi asian selvittämistä varten toimittaa suullisen käsittelyn. Vastaajana oleva tai oikaisuvaatimuksen tehnyt virkamies sekä kurinpitoasiassa lisäksi kurinpitoasiamies on kirjallisesti kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Asianomainen voidaan kutsua siihen uhalla, että kutsutun poissaolo ei estä asian käsittelyä ja ratkaisemista.

Suullisessa käsittelyssä virkamieslautakunta voi kuulla asiantuntijoita.

Virkamieslautakunta voi tarvittaessa määrätä todistajan ja asiantuntijan suullisen kuulustelun toimitettavaksi siinä raastuvanoikeudessa tai kihlakunnanoikeudessa, jossa se soveliaimmin käy päinsä. Todistajien ja asiantuntijoiden suullisesta kuulustelusta on kuulustelun toimitettavan raastuvanoikeuden tai kihlakunnanoikeuden todisteellisesti etukäteen ilmoitettava 1 momentissa mainituille henkilöille. Näillä on oikeus olla kuulustelussa läsnä sekä esittää todistajille ja asiantuntijoille kysymyksiä.

80 §

Virkamieslautakunta voi asian päättyessä määrätä valtion tai oikaisuvaatimuksen tehneen vir-

kamiehen suorittamaan oikeudenkäyntikulujen korvausta noudattaen soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädettyjä perusteita.

81 §

Virkamieslautakunta on päätösvaltainen, kun kaikki jäsenet ovat läsnä. Puheenjohtajan estyneenä ollessa toimii lautakunnan puheenjohtajana varapuheenjohtaja tai tämän varajäsen. Jos varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana taikka jos varapuheenjohtaja tai muu jäsen on poissa istunnosta tai todetaan esteelliseksi, tulee varajäsen hänen sijaansa.

Jos asiaa virkamieslautakunnassa päätettäessä ilmenee eriäviä mielipiteitä, päätetään asia äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Virkamieslautakunnan jäsen toimii tuomarin vastuulla. Jos jäsen ei ole aikaisemmin vannonut tuomarinvalaa, hänen on ennen tehtävänsä ryhtymistä tehtävä mainittu vala joko yleisessä tuomioistuimessa tai virkamieslautakunnan puheenjohtajana toimivan jäsenen edessä.

82 §

Virkamieslautakunnan päätös laaditaan kirjallisesti erillisenä toimituskirjana. Päätöksen tulee sisältää ratkaisun perustelut ja sovellettavat lainkohdat.

Päätös annetaan tiedoksi tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) säädettyssä järjestyksessä. Tiedoksiannon toimittamisesta pitää huolta se virasto, jonka yhteydessä virkamieslautakunta on.

Kurinpitoasiamiehen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on tehty.

83 §

Kurinpitoasiamiehen määrää viraston virkamieslautakuntaan kolmen vuoden toimikaudeksi se virasto, jonka yhteydessä virkamieslautakunta on. Kurinpitoasiamiehen tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut.

Yleisessä virkamieslautakunnassa kurinpitomenettelyn panee 60 §:ssä säädetyllä tavalla vireille valtioneuvoston oikeuskansleri tai hänen määräämänsä virkamies. Jos eduskunnan oikeusasiamies on 59 §:n 3 momentin mukaisesti määrännyt, että kurinpitomenettelyyn on ryhdyttävä, kurinpitomenettelyn panee yleisessä virkamieslautakunnassa vireille eduskunnan oikeusasiamies tai hänen määräämänsä virkamies. Näihin sovelletaan yleisessä virkamieslautakunnassa, mitä kurinpitoasiamiehestä tässä laissa säädetään.

17 luku

Muutoksenhaku

84 §

Joka katsoo, ettei viranomainen ole antanut hänelle virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta sellaisena kuin se olisi ollut hänelle suoritettava, saa, jollei laissa tai asetuksessa toisin säädetä, kirjallisesti vaatia siihen oikaisua asianomaiselta viranomaiselta. Viranomaisen on annettava asiassa päätös. Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, jollei työtuomioistuin siitä annetun lain (646/74) 1 §:n 2 momentin nojalla ole päättänyt olla ratkaisematta asiaa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun viranomaisen päätökseen saadaan hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

85 §

Valtioneuvoston päätökseen, jolla valtioneuvosto on irtisanonut virkamiehen, saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa on säädetty.

86 §

Valittamalla ei saa hakea muutosta päätökseen, jolla muu viranomainen kuin valtioneuvosto on irtisanonut virkamiehen tai jolla viranomainen on vahvistanut virkamiehen irtisanomista koskevan päätöksen.

Virkamies, joka on tytyvätön muun viranomaisen kuin valtioneuvoston päätökseen, jolla viranomainen on irtisanonut virkamiehen, saa kirjallisesti vaatia päätökseen oikaisua virkamieslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on annettava asianomaiselle virkamieslautakunnalle 14 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on viranomaisen liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Mitä 2 momentissa on säädetty, ei koske päätöstä, jolla tasavallan presidentti, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus on irtisanonut virkamiehen, eikä päätöstä, jolla on irtisanottu koeaikainen virkamies, virkaatoimittava virkamies tai tämän lain 47 §:n nojalla sanotun pykälän 1 momentin 7 tai 8 kohdassa tarkoitettu virkamies.

87 §

Virkamieslautakunnan päätökseen kurinpitoa ja irtisanomista koskevassa asiassa saadaan hakea

muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa on säädetty. Valitusoikeus on kurinpitoasiassa vastaajalla ja irtisanomista koskevassa asiassa oikaisuvaatimuksen tehneellä virkamiehellä. Viranomaisen puolesta valitusoikeus on kurinpitoasiassa ja irtisanomista koskevassa asiassa viraston virkamieslautakunnan päätöksestä kurinpitoasiamiehellä ja yleisen virkamieslautakunnan päätöksestä tämän lain 83 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla virkamiehillä, joiden valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

88 §

Jos 33 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan nojalla saman viraston toiseen virkaan siirretty virkamies katsoo siirtämispäätöksen loukkaavan oikeuttansa, saa hän kirjallisesti vaatia päätökseen oikaisua virkamieslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on annettava asianomaiselle virkamieslautakunnalle 14 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on viranomaisen liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Virkamieslautakunnan päätökseen asiassa ei saa valittamalla hakea muutosta.

Jos 33 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan nojalla toisen viraston virkaan siirretty virkamies katsoo siirtämispäätöksen loukkaavan oikeuttansa, hän saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa on säädetty.

Päätöksestä, jolla tasavallan presidentti, valtioneuvosto, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus on siirtänyt virkamiehen, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä siihen saa hakea valittamalla muutosta.

89 §

Viranomaisen päätökseen, jolla virkamies on 65 §:n nojalla pidätetty virantoimituksesta, saadaan hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa on säädetty.

Päätökseen, jolla korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus on pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

90 §

Viranomaisen 24 §:n nojalla tekemään sivutointa koskevaan päätökseen saadaan hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa on säädetty.

91 §

Viranomaisen tämän lain nojalla antamaan muuhun kuin 84, 85 ja 87—90 §:ssä tarkoitet-

tuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

92 §

Päätökseen, joka koskee virkaan nimittämistä taikka ottamista virkaan koeajaksi tai ottamista viran väliaikaiseksi hoitajaksi tai viransijaiseksi, ei saa hakea muutosta valittamalla, ellei laissa toisin säädetä.

Muutoksenhausta virkaehdotukseen on säädetty erikseen.

93 §

Edellä 85—87 §:ssä tarkoitettu asia on käsiteltävä virkamieslautakunnassa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

18 luku

Erinäiset säännökset

94 §

Tämän lain mukaisia asioita käsiteltäessä noudatetaan, mitä hallintomenettelylaissa (598/82) on säädetty.

95 §

Jollei 84 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimusta ole tehty kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, taikka 60 päivän kuluessa työtuomioistuimen 84 §:ssä tarkoitetun päätöksen tiedoksi saamisesta, on oikeus etuuteen menetetty.

Jollei kannetta sellaisessa virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta koskevassa asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, ole pantu vireille työtuomioistuimessa kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, on oikeus etuuteen menetetty. Jos asiasta on työtuomioistuimesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ensin neuvoteltava, on oikeus etuuteen menetetty, jollei neuvotteluja ole siitä sovituin tavoin vaadittu edellä tarkoitetussa määräajassa.

96 §

Vakinainen virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta siitä ajankohdasta, josta hänet on nimitetty tai siirretty toiseen valtion virkaan, jollei 43 §:stä muuta johdu tai jollei muualla laissa toisin säädetä.

Vakinainen virkamies katsotaan niin ikään

eronneeksi valtion virasta siitä ajankohdasta lukien, josta hänet on muutoin kuin määräajaksi nimitetty eduskunnan, valtioneuvoston jäsenen, eduskunnan oikeusasiamiehen tai Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kanslian tahi eduskunnan kirjaston virkaan, jollei muualla toisin säädetä.

97 §

Asianomaisen pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen kuulemisesta, ennen kuin virkamiehen toiseen virkaan siirtämisestä tai irtisanomisesta taikka virantoimituksesta pidättämisestä tehdään päätös, säädetään asetuksella.

98 §

Sen estämättä, mitä 50 §:ssä on säädetty, voidaan eroamisiän saavuttanut henkilö ottaa viran väliaikaiseksi hoitajaksi tai viransijaiseksi, jos osoittautuu vaikeaksi saada pätevä henkilö hoitamaan virkaa.

99 §

Vakinainen virkamies voidaan erityisestä syystä tilapäisesti määrätä hoitamaan oman virkansa ohella toista virkaa väliaikaisena tai sijaisena.

100 §

Virkamiehellä on oikeus pyynnöstä saada asianomaiselta viranomaiselta todistus virkasuhteen kestoajasta ja virkatehtävien laadusta (*työtodistus*). Lisäksi on, jos virkamies sitä pyytää, työtodistuksessa mainittava virkasuhteen päättymisen syy ja arvolause virkamiehen osoittamasta työtaidosta, ahkeruudesta ja käytöksestä. Virkamiehen kuoltua on tämän kuolinpesällä oikeus saada työtodistus.

Jos työtodistusta pyydetään myöhemmin kuin 10 vuoden kuluttua virkasuhteen päättymisestä, viranomaisen on velvollinen antamaan työtodistuksen vain, jos siitä ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Samalla edellytyksellä on kadonneen tai turmeltuneen työtodistuksen tilalle pyynnöstä annettava uusi todistus.

Työtodistukseen ei saa panna mitään sellaista merkintää eikä antaa sitä sellaisessa muodossa, jonka tarkoituksena on antaa virkamiehestä muita tietoja kuin mitä työtodistuksen sanamuodosta käy ilmi.

Viranomaisen velvollisuudesta pitää nimikirjaa ja antaa ote nimikirjasta sekä virkamiehen velvollisuudesta antaa tietoja hänestä nimikirjaan tehtäviä merkintöjä varten säädetään erikseen.

101 §

Jos evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan viran palkkaus suoritetaan valtion varoista, on tällaisen viran perustamiseen, siirtämiseen, muuttamiseen ja lakkauttamiseen sovellettava, mitä 5 §:n 2 momentin mukaan eriteltävien virkojen perustamisesta, siirtämisestä, muuttamisesta ja lakkauttamisesta on 2 luvussa säädetty, mikäli muualla laissa ei toisin säädetä.

102 §

Mitä tässä laissa on säädetty ministeriöstä, koskee myös valtioneuvoston kansliaa, ja mitä tässä laissa on säädetty virastosta, koskee myös valtion laitosta.

103 §

Tämän lain voimaanpanosta säädetään erikseen lailla.

104 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Eripainos kiertokirjeestä lähetetään myöhemmin toimipaikoille liitettäväksi Säännöskoelman kohtaan III.1.

Samalla PTH ilmoittaa, että virkamieslain-säädännön uudistuksesta tullaan aikanaan antamaan soveltamisohjeet.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1986

Hallintoylijohtaja **Lauri Kuusisto**

Apulaisjohtaja *Hans Molander*